

Queer Olympix

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Önlenmesi ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Önlenmesi için Politika Belgesi

Amaç

Bu politika belgesinin amacı Queer Olympix'in örgüt içi işleyişini ve üçüncü kişilerle etkileşimlerini, hazırlık ve etkinlik sürecini cinsel şiddetten ve her türlü toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlik ve ayrımcılıktan arındırmak; bunları engellemek ve söz konusu durum ve durumlarda toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetken ve şiddetsizliği benimseyen etkin mekanizmalar oluşturmaktır.

Kaynaklar

Bu belge Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne (CEDAW, 1985) ve Kadınlara Karşı Şiddetin ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne (İstanbul Sözleşmesi, 2011), Türk Ceza Kanunu 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna dayanarak, ILO 190 sayılı Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesinin yaklaşımı benimsenerek, sivil toplum örgütlerinin deneyim ve pratikleri incelenerek hazırlanmıştır.

Kavramlar

1- Maruz bırakılan: Cinsel şiddete maruz bırakılan kişidir. Bu kişiler için “mağdur” veya “kurban” denmesi yerine “maruz bırakılan” tanımı daha güçlendirici olabilir. Elbette hangi tanımı kullanacağına kişinin kendisi karar verir.

2- Fail: Her türlü şiddete sebep olan, kişi veya kişilere şiddet uygulayan kişi ve/veya kurumdur.

3- Cinsel şiddet: Onay almadan, onay inşa ederek veya onay almanın söz konusu olamayacağı durumlarda kişinin/kişilerin uyguladığı, cinselliğe yönelik teşebbüs ve tehdit içeren her türlü eylem, davranış ve müdahaleyi tanımlayan şemsiye bir kavramdır. Bu bağlamda cinsel taciz, cinsel saldırı, flört şiddeti, ısrarlı takip ve misilleme cinsel şiddet tanımı altında yer alır.

4- Cinsel taciz: Kişinin onayı olmadan yapılan, fiziksel temas içermeyen rahatsız edici cinsel eylem, söz ve davranışlara denir. Bunlara kişinin onayı olmadan cinsel içerikli mesaj atmak, şaka yapmak, laf atmak, ısrarla ilişki teklif etmek, genitalinin teşhiri, yaşadığı cinsel deneyimleri anlatmak, kişiyi cinselliğiyle ilgili küçük düşürmek, aşağılamak.

Israrla tekrarlanan davranışlar ya da tek bir olay cinsel taciz olarak değerlendirilebilir. Süreklilik ön koşul değildir. Aşağıdaki örnekler, bu listeyi sınırlı olmamakla birlikte, cinsel taciz türlerini oluşturabilir.

Rahatsız edici, istenmeyen ortamları yaratan hareketler:

- Laf atmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifat etmek veya argo sözcükler kullanmak,
- Flört etmek için ısrarcı davranışlarda bulunmak,
- Pornografik materyal ile rahatsız etmek,
- Rahatsız olduğunu belirttiği halde kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak.

Kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketler:

- Hayır cevabını kabul etmemek, ısrarcı davranışlarda bulunmak,
- Dedikodu üretmek,
- Tehdit, şantaj ya da hakaret etmek,
- Takip etme, elektronik ortamda rahatsız etmek,
- Kişinin onayı olmadan cinsel hayatıyla ilgili bilgi, yazışma ya da fotoğraf vb gibi malzemeyi başkalarıyla sözlü olarak, gerçek materyallerle ya da dijital ortamda paylaşmak.

5- Cinsel istismar: 18 yaşından küçüklere veya onay verme iradesi bulunmayan kişilere karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı ve cinsel taciz eylemleridir.

6- Cinsel saldırı: Onaya dayanmayan ya da onay aranmayacak hallerde, beden dokunulmazlığının cinsel nitelikte ihlal edilmesidir. Aşağıdaki örnekler, bu listeyi sınırlı olmamakla birlikte, cinsel saldırı türlerini oluşturabilir.

- Sarılmak, ellemek, okşamak, dokunmak,
- Bedene cinsel organ veya bir cisim sokmak.

Gerçekleşmemiş olsa bile, bu eylemlere teşebbüs de cinsel saldırı olarak değerlendirilir.

7- Flört şiddeti: Duygusal, romantik, cinsel bir beraberlik içerisinde ya da beraberlik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri ya da birbiri üzerinde güç ve kontrol kazanmaya çalıştığı, zarar verici davranış biçimleri.

8- Israrlı Takip: Fiziksel olarak ya da sanal yollarla takip etmek, özel alanına ve sınırlarına saldırarak kişinin güvenli alanını daraltmak, “hayır” cevabını kabul etmeyerek tehdit ve korku uyandıracak şekilde ısrarlı ve sistematik şiddet uygulamak.

9- Misilleme: Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı teklifleri reddetmesi, uğradığı taciz nedeniyle şikayet etmesi ya da girişimde bulunmasından ötürü açıkça veya örtülü olarak iş ya da eğitim yaşamının intikam amacıyla zorlaştırılmasıdır. Benzer şekilde şahit olduğu cinsel taciz olayı ile ilgili tanığın da misilleme hareketi ile karşılaşması bu politika metninin ihlali sayılır ve buna uygun biçimde işlem yapılır. Benzer şekilde, kişinin cinsel veya duygusal amaçlı girişim ve teklifleri kabul etmesi durumunda vaat edilen her türlü ayrıcalık, ödüllendirme de bir taciz türü olarak kabul edilir.

10- Duygusal şiddet: Duygusal şiddet, karşıdaki kişiyi bir şekilde güçsüzleştirmek, değersizleştirmektir. Sistematiğ olsun veya olmasın, bir şekilde kişinin kendine olan güvenliğini, öz güvenliğini, ayrıca öz algısına ve öz benliğine olan güvenliğini aşındırma durumudur.

Duygusal şiddet durumları:

- Zaten yaralayıcı olan, hakaret ve şiddet içeren küfürleri ve ayrımcı sözleri kullanmak. Bu, LGBTİ+'ların homofobik bir dil kullanmasının (iki taraf da LGBTİ+ olduğu için) sorun olmadığını düşünen bazıları için şiddet içeren bir hareket olarak görülmeyebilir. Ancak, yine de bu sözler karşıdakini kırmak için kullanıldığından, söylenen sözün iki tarafa da söylenebilecek olması sözün etkisini azaltmaz. Bu durum, nefret şiddetini deneyimlemiş olanlar için tetikleyici olabilir.

- Kişinin LGBTİ+/queer oluşunun gerçekliğini sorgulamak ve bunu hakaret amaçlı kullanmak. Aynı şekilde heteroseksüel beyanlı bir kişinin cinsel yönelimine yönelik sorgulamalar yapmak.
- Kişinin cinsiyet kimliği/ifadesi, cinsiyet özelliği, cinsel yönelim veya cinsellik tecrübesine yönelik baskılayıcı dil kullanmak ve onlara yönelik hareketlerde bulunmak.
- Kişinin kimliğini zorla kapalı tutturmak, kişilerin açılmasını engellemek.
- Kişinin beden, cinsiyet ve cinsellik ifadelerini herhangi bir biçimde hor görmek, kısıtlamak veya kontrol altında tutmak. Bu her zaman için LGBTİ+ kimliklere özgü değildir, ancak olduğu durumlarda örneğin kişiyi haddinden fazlaymış yahut yetersizmiş (femme, feminen, maskülen, butch, cinsiyet normuna uygun, cinsiyet normundan sapan, zayıf, şişman) hissettirmek. Non-binary kimlikleri ısrarla ikili cinsiyet kimliği sınırları içine itmek.
- Cinsiyet ve cinsellik ile ilgili davranışları ödüllendirme/cezalandırmak.

Birçok kişinin farkına varmakta zorlandığı, üstü kapalı bir şekilde uygulanan bir şiddet ve taciz türüdür. Bu şiddete uğrayanlar, bir şeylerin yolunda gitmediğini hissedebilirler. Hissettikleri stres, depresyon ya da anksiyeteye neyin sebep olduğunu tanımlayamayabilirler. Bir kişinin hareketlerinin “şiddet” olduğunu anlamakta zorlanmak duygusal şiddete uğramanın doğasında vardır. Gerçekleştiğine dair gözle görülen izlerin de olduğu fiziksel şiddetin aksine, duygusal şiddet çoğu zaman onu deneyimleyen kişi dışında kimse tarafından görülmez ya da hissedilmez. Bu da aynı zamanda duygusal şiddetin her yerde ve her zaman olabileceği anlamına gelir. Kişinin maruz kaldığı şiddet için kendini suçlaması nadir rastlanan bir durum değildir ve ilişki içindeki iktidar dengesizliği genellikle kendinden şüphe etme halini pekiştirir.

11- Gaslighting: Kişiyi kendi algısından ve hafızasından şüphe duyacak hale getirecek şekilde sürekli manipüle etmek olarak tanımlayabileceğimiz bir duygusal şiddet türü. Failin bir duygusal/maddi çıkar elde etme amacıyla bilinçli hareket etmesi ölçüttür. Uygulanabilecek manipülasyon yöntemleri çok farklılık gösterebilir. Gaslighting için sabit olan, maruz bırakılanın yaşadığı üzerinden “sürekli kendi gerçekliğinden, algı ve hafızasından şüpheye düşmesi” denilebilir. Ancak suçlu hissettirilme ve yaşadığı sorunu dile getirmek isterken kendini özür dilerken bulma gibi durumlar da, failin bilinçli/bilinçsiz hareket etmesine bakılmadan gaslighting olarak nitelendirilebilir.

12- Mobbing: Bir veya birkaç kişinin bir diğer kişiye, düşmanca ve etiğe aykırı yöntemlerle sistematik olarak uyguladığı psikolojik bir baskıdır. Özellikle çalışma hayatındaki baskı, şiddet ve yıldırma hareketlerini tanımlamak için kullanılır. Mesleki yeterliliğin sorgulanması, kişiye güvenilmediğinin hissettirilmesi, kasıtlı olarak verilen süre içinde bitirilemeyecek görevler verilmesi, kişiden bilgi saklanması, kişinin görmezden gelinmesi, gruptan izole edilmesi ve/veya yetkilerinin azaltılması mobbingin ortaya çıktığının göstergelerindendir.

13- Şiddet döngüsü: Şiddet içeren durumlarda şiddet davranışlarının belirli bir döngü içinde devam etmesidir. Şiddet uygulayan taraflar genellikle ilk şiddet davranışının arkasından özür dileyerek bir daha bunun asla yaşanmayacağına dair sözler verir, kişinin ilişkide kalması için onu ikna eder. Fakat araştırmalar gösteriyor ki bir ilişkide şiddet davranışı bir kere gerçekleşiyorsa tekrar etme olasılığı yüksektir.

Şiddet döngüsü birkaç aşamadan oluşabilir:

1. Aşama - Gerilimin yükselmesi: İletişimde kesinti, korku ve kaygı artışı.
2. Aşama - Şiddet davranışı: Hakaret, tehdit, sözel/duygusal/fiziksel/cinsel/ekonomik şiddet.
3. Aşama - Barışma: Özür, şiddeti gerekçelendirme, değişim vaadi, hediye.
4. Aşama - Sakinlik: Yaşananları yok sayma, şiddetsiz iletişim.

Her ilişki farklı ve biricik olmakla birlikte, şiddet davranışlarının zamana yayılarak artması ve yaşayan için daha zarar verici hale gelmesi güvensiz ilişkilerin ortak özelliğidir. Bu durum kişinin yaşadığı şiddeti fark etmesini ve şiddet içeren bu ilişkiden çıkmasını daha zor hale getirir. Bu nedenle şiddet döngüsünün nasıl işlediğini bilmek ve önlem almak önemlidir.

14. Failin öz-dönüşümü: Failin, şiddet davranışlarını değiştirme, dönüşme alanlarını kapatmamak. Bu durum adaletsizlik, sömürü ve şiddet karşısında taviz vermek anlamına gelmez. Tarafların meşru ihtiyaçlarını tanımak ve onarıcı bir yaklaşım sağlamak için gerekli araçları sağlamaktır. Kapsayıcı çözümleri hedefler.

Taahhüt

Queer Olympix gönüllüleri, bu politika belgesiyle gönüllü ve katılımcılara eşitlikçi, cinsel şiddetten uzak bir hazırlık süreci ve etkinlik ortamı sağlamayı; cinsel şiddetin hiçbir türünün, hiçbir şekilde görmezden gelinmeyeceğini taahhüt eder.

Koruyucu ve Önleyici Çalışmalar

Belirli aralıklarla düzenlenen şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politika geliştirme eğitimi ve atölyeleriyle gönüllülerimizin bu alana dair bilinçlendirilmesi ve bilgilerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Destek Grubu

Bu bağlamda cinsel taciz ve saldırıya yönelik olarak şikayetlerin yapılabileceği, destek mekanizmalarını devreye sokacak “Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Destek Grubu” oluşturulmuştur. Grubun görevleri şu şekildedir:

- Cinsel taciz, cinsel şiddet, cinsel saldırı ve cinsel istismar şikayetlerini incelemek ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı ayrımcı ve/veya şiddet içeren davranışlar hakkındaki başvuruları vakit kaybetmeden titizlikle ele almak.
- Grubun görevi soruşturma yapmak değil, bahsi geçen durumlarda sürecin şeffaf ve maruz bırakılanın ihtiyaç ve güvenliğini gözetken bir şekilde işletilmesini sağlamak ve maruz bırakılanın tekrar herhangi bir şekilde zarar görmesini engellemek üzere destek olmaktır.
- Grup, şikayetleri sonuçsuz bırakmamakla ve maruz bırakılanlara yönelik destek mekanizmalarını geliştirmekle sorumludur.
- Grup, gelen şikayete en geç bir hafta içerisinde dönüş yapmakla yükümlüdür. Şikayete ilgili süreç 30 günü geçmeyecek şekilde işletilir.
- Gerekli görüldüğü durumlarda grup üyelerinden birine doğrudan veya dolaylı (tanık) olarak başvurulur.
- Grup, cinsel taciz iddialarının ele alınmasında, tüm aşamalarda başvuru sahibi kişi ve şikayet edilen kişinin özel hayatlarının gizliliği ilkesine uygun davranır. Bu gizliliğin ihlal edildiği koşullarda grup üyelerinden özeleştirme vermesi beklenir ve gelecekte bu gruba ve süreçlere dahiliyeti askıya alınır.

- Grup üyeleriyle veya üyelerinden biriyle ilgili, sürecin tarafsız yürütülmesini etkileyebilecek bir durum varsa o grup üyesi destek grubuna dahil olmaz.
- Sürecin yürütülmesi adına bağımsız uzmanlarla iletişime geçildiğinden, grup üyeleri bu iletişimin şeffaf ve maruz bırakılanın gözetildiği bir şekilde yürütüldüğünden emin olmalıdır.
- Grup üyelerinin süreçte maruz kaldıkları ya da kalabilecekleri olası travmatik koşullarla ilgili ihtiyaç duyduklarında psikolojik ve hukuki destek almak amacıyla alanda çalışan uzmanlara erişimleri sağlanmalıdır.